

Име на практиката:

Tenders GURU

Държава:

Унгария, Полша,
Румъния, Испания

Категория на
практиката:

- Системи и инструменти

За контакт:

- E-Panstwo Foundation
- www.epf.org.pl/en/
- www.tenders.guru/
- monika.kajalidis@epf.org.pl

Противопоставени са рисковете от измами

- Избягване или манипулиране на процедури за възлагане на обществени поръчки

Проектът RECORD (REducing COrruption Risks with Data (намаляване на корупционните рискове с данни)) има за цел да намали риска от корупция, като анализира процесите на обществени поръчки както на ЕС, така и на национално ниво, и да се справи с неефективното изразходване на публични средства. RECORD се финансира от Европейския съюз и се координира от пет неправителствени организации, със седалища в четири европейски държави: Унгария, Полша, Румъния и Испания.

Партньорите по проекти във връзка с RECORD имат установено сътрудничество преди проекта и са се сблъскали с подобни проблеми при обществените поръчки. Към настоящия момент няма стандартен формат, в който да се публикуват данните за обществените поръчки. Това, съчетано с липсата на строги, широкообхватни правила за това какво и как трябва да се публикува, означава, че към настоящия момент форматът и достъпността на данните за обществените поръчки варират значително в цяла Европа, което води до различни формати, образци и пропуски в наборите от данни, като по този начин се създават бариери за анализ и повторна употреба на данните. В допълнение към това много се набляга на поръчките над прага, с недостатъчни насоки относно начините за намаляване на рисковете от корупция, когато разходите са по-ниски, особено на регионално и местно ниво.

Партньорите излязоха с идеята да създадат проект, който да анализира данните за обществените поръчки в държави, които имат различна среда за измами, регулаторна и географска среда.

Дейностите по проекта включват оценка на институционалния капацитет и националните регулаторни органи с цел разработване на инструментариум, който може да се използва от политиците, организациите на гражданското общество и журналистите, за да се наблюдават поръчките и да се определят рисковете от корупция. Този инструмент за наблюдение ще бъде предоставен за използване в други държави членки, като предоставя на членовете на ЕС безплатен инструмент с отворен код за подкрепа на правни и практически мерки, както и за застъпничество за борба с корупцията.

Проектът ще разработи поредица от препоръки за политиците и законодателите в местните и националните правителства и за ЕС относно правната рамка за обществените поръчки, действителната собственост, достъпа до информация, наблюдението на фондовете на ЕС и защитата на лицата, подаващи сигнали.

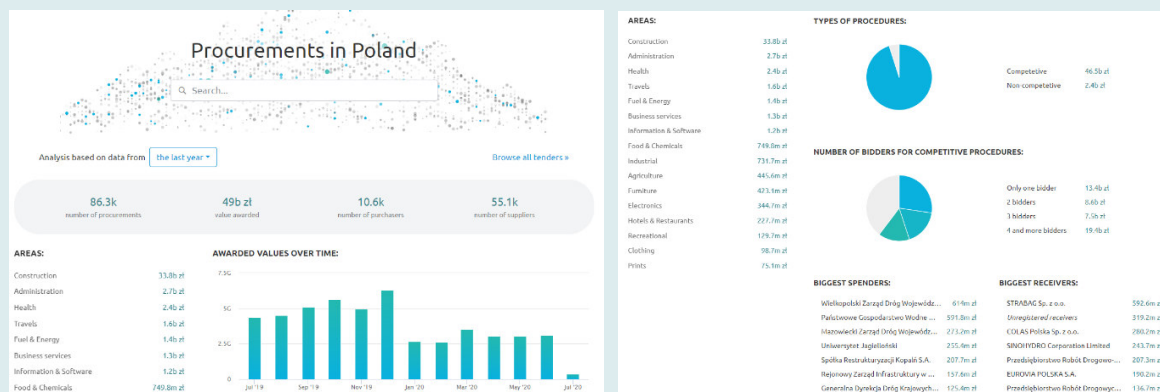
Описание на практиката

Основната цел на проекта RECORD е да се осигури надежден и подробен анализ на данните на базите данни за обществените поръчки, за да се предостави информация за по-доброто разработване на политики. Основната пазарна група на инструмента не са публичните органи като такива, а по-скоро НПО, изследователи и разследващи журналисти. Крайната цел на проекта е да се осигури информация за промените в националното законодателство и директивата на ЕС за по-ефективни и прозрачни обществени поръчки.

Проектът се изпълнява от четирима партньори: Access Info Europe (Испания), Civio (Испания), ePaństwo Foundation (Полша), Funky Citizens (Румъния) и K-Monitor (Унгария).

Дейностите по проекта се фокусират върху:

- анализ на корупционните рискове в процесите на обществени поръчки в Унгария, Полша, Румъния и Испания;
- обучение на журналисти и гражданско общество относно начините да се наблюдават обществените поръчки и да се използват данни за определяне на проблеми и да се ангажират със застъпничество за решаване на тези проблеми;
- разработване на безплатен ИТ инструмент с отворен код, който ще открива структурни слабости и модели на поведение, които може да улеснят корупцията, позволявайки на местните органи, гражданското общество и журналистите ефективно да наблюдават процесите на обществени поръчки;
- задълбочено проучване на международните стандарти за прозрачност на обществените поръчки, за да се формулират конкретни препоръки за законодателите на ЕС и националните органи за това как да се увеличи прозрачността и да се намалят рисковете от корупция.
- Създаване на поредица от микроучебни материали, предназначени да помогнат на длъжностните лица, политиците, журналистите и организациите на гражданското общество да разберат по-ясно начините за идентифициране и борба с корупцията при обществените поръчки.

Источник: www.tenders.guru

Инструментът за анализ на данни Tenders GURU (www.tenders.guru), разработен по проекта, позволява на потребителя да изследва допълнителни слоеве информация и да

разследва задълбочено случаи на обществени поръчки във всеки един етап и да се направи сравнение между държавите.

Инструментът за анализ на данни все още се разработва и се планира да бъде напълно функционален до март 2021 година.

Предвижда се съществуващите данни за обществените поръчки да бъдат изчистени и структурирани, което да позволи на потребителите да преглеждат няколко категории показатели:

1. **Продължителност на обществената поръчка:** възможности за преглед по продължителност на обществената поръчка, избор на кратки срокове, следване на спечелилите в най-кратките процедури и др.
2. **Брой на оферентите:** да се филтрират процедурите по брой оференти, сектор или времеви обхват.
3. **Конкурентоспособност на офертите:** да се филтрира процедурата по конкурентни и неконкурентни процедури.
4. **Най-големите потребители на обществени поръчки:** да се идентифицират органите, които осигуряват най-много или най-големите процедури за възлагане на обществени поръчки.

Инструментът като такъв не създава червени знамена, но предоставя изчистени данни и анализ на процедурите за обществени поръчки, които биха могли да се използват за идентифициране на червени знамена.

Данните, предоставени от уеб сайта, позволяват прилагането на много показатели за риск, като например:

Процедура за възлагане на обществени поръчки: необичайно разделяне на поръчката, възлагане под прага, специално създадени спецификации, малко оферти, липса на участници, покана за подаване на оферти, непубликувана в държавния вестник, тип процедура, отменена процедура, възобновена впоследствие, кратко известие

Оференти: конкурент, установен непосредствено преди обществената поръчка, компанията има високо съотношение на обществените поръчки в рамките на сектор/при възлагащ орган, бизнес прилики, оферентите са в тясна връзка помежду си.

Оценка на офертите: различни критерии за оценка, членове на ВЕС, които са под натиск, кръстосана проверка с данни за жалби, спорове, съдебни решения, спечелилата търга оферта е слабо обоснована, необосновано високи офертни цени със загуба на оференти, изключване на всички оферти с изключение на една.

Тенденции в обществените поръчки: несъответствия в доставката, оферентите печелят търгове последователно, аномалии около офертите, увеличаване на стойността на обществената поръчка.

По-нататъшното усъвършенстване на инструмента може да включва свързване с фирмения регистър (в зависимост от наличността на данните и качеството на данните, сега възможно само за Полша).

Уникални характеристики

e-Panstwo Foundation посочва няколко уникални характеристики на инструмента на Tenders GURU:

1. **Чисти данни.** В сравнение с други подобни инициативи Tenders GURU се основават на изчистени машинно четими данни. Изчистените данни позволяват сигурни и надеждни филтри и анализ на данни, както и дълбоко ниво на сложност на данните.
2. **Брой филтри.** Tenders GURU предоставя много повече възможности за филтриране, отколкото други подобни инициативи, благодарение на чистите и структурирани данни.
3. **Код с отворен код.** След като инструментът бъде финализиран и тестван, екипът на проекта ще го предостави безплатно като решение с отворен код. Това може да позволи на властите и НПО от други държави да използват алгоритмите и кодовете за своите данни за обществените поръчки.

Резултати и постижения

1. Порталът на Tenders GURU не събира статистика за потребителите на портала или как данните са помогнали за откриване на случаи на измами
2. Данните, събрани от портала, позволяват да се открият специфични нередности, свързани с тенденциите в обществените поръчки, конкретни начини на възлагане на поръчки по държави или региони. Необходим е обаче допълнителен диалог с публичната администрация, за да се обяснят такива нередности в данните.
3. Екипът на проекта отбеляза слаб интерес на публичната администрация към използването на инструмента. Освен това има известна степен на нежелание от страна на публичните администрации в някои страни да използват инструмента и да предоставят повече информация за обществените поръчки.

Ключови фактори за успех

- Екипът по проекта има ясно разделение на компетенциите и ролите. Настоящият екип включва следните профили на компетентност:
  - адвокат с добри познания в областта на регулирането на обществените поръчки и с добри аналитични умения;
  - журналисти, които могат да обучават други потребители как да използват данните на портала на Tenders GURU, но също така сами пишат статии за разследване въз основа на данните, предоставени от портала;
  - ИТ програмисти, работещи върху изходния код и разработването на уеб сайтове; във връзка с проекта на Tenders GURU ИТ екипът е вътрешен и не е възложен на външни изпълнители;
  - комуникационен екип, фокусиран върху разпространението и популяризирането на резултатите от проекта;
  - обща администрация, екипи за финансово управление.

Възникнали предизвикателства и взети поуки

- По време на тестването на инструмента за почистване на данните за обществените поръчки екипът по проекта откри няколко технически проблема в четири държави. Те бяха свързани с липсата на последователност в CPV кодовете, различни ръчни грешки при въвеждане на цифрови данни за потребители и получатели на средства.
- Въз основа на различните реалности при събирането и структурирането на данните в различните държави, екипът по проекта трябваше да промени подхода

за събиране на данни и почистване на данни въз основа на държавата, за да улови националните специфики.

- Екипът по проекта отбелязва, че самите данни не са достатъчни за ефективни дейности за борба с измамите. Трябва да се комбинира с ефективно укрепване на капацитета. Например по време на кризата с COVID-19 липсата на спешни обществени поръчки може да се разглежда като измама, но е в съответствие със специфичен регламент, който може да не е известен на всички потребители.
- Организацията, които биха искали да въведат подобни инструменти в Tenders GURU, трябва да имат добри познания за наличните данни и технологии. Човек обаче трябва да бъде гъвкав и готов да адаптира своя подход и методология, тъй като проблемите и неочакваната сложност на данните се срещат често.

Потенциал за прехвърляемостта

Има две основни условия за успешна прехвърляемост на практиките на Tenders GURU в други държави:

1. Добро разбиране на националните разпоредби и закони. Местният и национален контекст може значително да повлияе на данните за обществените поръчки, поради което доброто разбиране на законодателната основа може да помогне за по-доброто разбиране, изчистване и структуриране на данните.
2. Изчерпателен анализ на наличността на данни, тяхното количество и качество. Този аспект е от решаващо значение, за да се разбере колко надеждни са данните, какви показатели може да се приложат и как да се използват резултатите от анализа.

Понастоящем инструментът на Tenders GURU е достъпен за използване в Унгария, Полша, Румъния и Испания. Екипът по проекта е получил заявлението от Италия за включване в проекта, но предизвикателствата с оценката на наличното качество на данните не позволяват да се добави Италия към проекта на този етап.

След като бъде финализиран, безплатният характер с отворен код на портала на Tenders GURU ще позволи лесно прехвърляне на практиката в други държави, като се има предвид, че условията за регулиране и качеството на данните са добре обмислени. В момента e-Panstwo Foundation координира възможността за прехвърляне на практиката в други държави.